

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/25/2026
Identifikačné číslo spisu:	7116011330
Dátum vydania rozhodnutia:	21.07.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:7116011330.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Beáty Javorkovej a JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného O. Z., pre trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 21. júla 2026, o dovolaní obvineného O. Z. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 23. februára 2023, sp. zn. 7To/86/2022, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného O. Z. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 10. mája 2022, sp. zn. 8T/25/2016 uznal obvineného O. Z.W. (ďalej len „obvinený“) vinným z trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

«v období od januára 2011 do apríla 2011 A. G., konateľ obchodnej spoločnosti C. J. M., s.r.o. I., Š. XX a O. Z., konateľ obchodnej spoločnosti C., s.r.o. D., D. XX v úmysle získať majetkový prospech, vytvorili podmienky na simuláciu nároku na uplatnenie vrátenia nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty obchodnou spoločnosťou C., s.r.o. a to tak, že A. G.

1/ dňa 3.1.2011 vystavil v mene spoločnosti C. J. M., s.r.o. faktúru č. 110001 s predmetom dodania komodity dubovej podlahy v množstve 2218 m² s fakturovanou sumou 154 399,42,- Eur a O. Z. zabezpečil zaúčtovanie tejto nepravdivej faktúry deklarujúcej zdaniteľné plnenie, ku ktorému reálne nedošlo, do účtovníctva obchodnej spoločnosti C., s.r.o., pričom z tohto predstieraného dodávateľsko-odberateľského vzťahu vznikol obchodnej spoločnosti C., s.r.o. nárok na nadmerný odpočet DPH vo výške 25 733,24,- Eur, ktorý si uplatnil O. Z. v riadnom daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie január 2011, podanom dňa 25.2.2011 na Daňovom úrade Košice II, Garbiarska 1,

2/ dňa 7.2.2011 vystavil v mene obchodnej spoločnosti C. J. M., s.r.o. faktúru č. 110011 s predmetom dodania komodity dubovej podlahy v množstve 2428,16 m² s fakturovanou sumou 154 399,42,- Eur a O. Z. zabezpečil zaúčtovanie tejto nepravdivej faktúry deklarujúcej zdaniteľné plnenie, ku ktorému reálne nedošlo, do účtovníctva obchodnej spoločnosti C., s.r.o., pričom z tohto predstieraného dodávateľsko-odberateľského vzťahu vznikol obchodnej spoločnosti C., s.r.o. nárok na nadmerný odpočet DPH vo výške 28 166,66,- Eur, ktorý si uplatnil O. Z. v riadnom daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie

február 2011 podanom dňa 25.3.2011 na Daňovom úrade Košice II, Garbiarska 1,
3/ dňa 18.3.2011 vystavil v mene obchodnej spoločnosti C. J. M., s.r.o. faktúru č. 110020 s predmetom dodania komodity dubovej podlahy v množstve 2155 m² s fakturovanou sumou 149 999,97,- Eur a O. Z. zabezpečil zaúčtovanie tejto nepravdivej faktúry deklarujúcej zdaniteľné plnenie, ku ktorému reálne nedošlo, do účtovníctva obchodnej spoločnosti C., s.r.o., pričom z tohto predstieraného dodávateľsko-odberateľského vzťahu vznikol obchodnej spoločnosti C., s.r.o. nárok na nadmerný odpočet DPH vo výške 24 999,97,- Eur, ktorý si uplatnil O. Z. v riadnom daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie marec 2011 podanom dňa 26.4.2011 na Daňovom úrade Košice II, Garbiarska 1,
4/ dňa 30.4.2011 vystavil v mene obchodnej spoločnosti C. J. M., s.r.o. faktúru č. 110028 s predmetom dodania komodity dubovej podlahy v množstve 538 m² s fakturovanou sumou 22 596,- Eur a O. Z. zabezpečil zaúčtovanie tejto nepravdivej faktúry deklarujúcej zdaniteľné plnenie, ku ktorému reálne nedošlo, do účtovníctva obchodnej spoločnosti C., s.r.o., pričom z tohto predstieraného dodávateľsko-odberateľského vzťahu vznikol obchodnej spoločnosti C., s.r.o. nárok na nadmerný odpočet DPH vo výške 3 766,- Eur, ktorý si uplatnil O. Z. v riadnom daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie apríl 2011 podanom dňa 24.5.2011 na Daňovom úrade Košice II, Garbiarska 1,
pričom vo vyššie uvedených prípadoch boli uplatnené nadmerné odpočty DPH i Daňovým úradom Košice II aj vyplatené, hoci sa neuskutočnilo dodanie tovaru v zmysle § 8 Zák. č. 222/2004 Z.z. o DPH, v znení neskorších predpisov (nedošlo k zdaniteľnému plneniu) a v nadväznosti na to nedošlo ani ku vzniku daňovej povinnosti u dodávateľa v zmysle § 19 ods. 1 Zák. č. 222/2004 Z.z. o DPH, v znení neskorších predpisov, ani ku vzniku práva na odpočítanie dane u odberateľa podľa § 49 ods. 1 Zák. č. 222/2004 Z.z. o DPH, v znení neskorších predpisov a Finančnému riaditeľstvu SR tak vznikla škoda vo výške 82 665,87,- Eur.»

Okresný súd podľa § 277 ods. 3 Trestného zákona, § 38 ods. 2, § 39 ods. 1, 3 písm. e) Trestného zákona uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 2 roky, ktorého výkon podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienene odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil obvinenému skúšobnú dobu na 24 mesiacov. Zároveň podľa § 56 ods. 1 Trestného zákona uložil obvinenému peňažný trest 10 000,- Eur a podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona ustanovil pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený náhradný trest odňatia slobody na 4 mesiace.

Uvedený rozsudok okresného súdu napadli prokurátor a obvinený odvolaniami, ktoré Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 23. februára 2023, sp. zn. 7To/86/2022, podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nedôvodné.

Proti tomuto uzneseniu podal obvinený prostredníctvom obhajcu splnomocneného na zastupovanie v dovolacom konaní 13. februára 2026 dovolanie, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený uviedol, že pochybenia prvostupňového súdu neboli pochybeniami len formálneho charakteru, ale boli natoľko závažné, že súčasne naplnili kritériá zásadného porušenia práva na obhajobu v zmysle tohto dovolacieho dôvodu. Právo na obhajobu je pritom potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 4/2009 zo dňa 15. decembra 2009). Obvinený zdôraznil, že porušenie práva na obhajobu vidí predovšetkým v tom, že mu nebolo umožnené vyjadriť sa k jednotlivým vykonaným dôkazom, a to najmä k výpovedi svedka A. G., ktorého výpoveď predstavuje v podstate jediný priamy usvedčujúci dôkaz, na ktorom prvostupňový súd výlučne založil záver o vine obžalovaného zo zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona. Právo vyjadriť sa k jednotlivým dôkazom vykonaným proti obvinenému pritom tvorí imanentnú súčasť práva na obhajobu a práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, čo nachádza svoj odraz práve v ustanovení § 271 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré stanovuje povinnosť súdu takéto vyjadrenie vždy vyžiadať a zaznamenať.

Obvinený ďalej uviedol, že súd v priebehu dokazovania na hlavnom pojednávaní postupoval v rozpore s

jednotlivými ustanoveniami Trestného poriadku upravujúcimi vykonávanie dokazovania, pričom tieto pochybenia mali priamy dopad na zákonnosť vykonaných dôkazov. Konkrétne poukázal na nasledovné:

Na hlavnom pojednávaní 31. januára 2017 svedkovia A. D. a JUDr. A. T. odmietli vypovedať, pričom súd nepreskúmal oprávnenosť odopretia výpovede v zmysle § 130 Trestného poriadku, ktorý obsahuje dva odlišné typy práv na odmietnutie výpovede svedkom, a teda neustálil, či je postoj svedkov oprávnený a či spĺňa kritériá odopretia výpovede „bez oprávnenia“ odôvodňujúce postup podľa § 263 ods. 3 Trestného poriadku. Namiesto toho súd bez splnenia zákonných podmienok pristúpil k čítaniu zápisnice o výsluchu oboch svedkov z prípravného konania podľa § 264 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, hoci toto ustanovenie upravuje odlišnú procesnú situáciu, a to keď svedok síce vypovedá, avšak sa v podstatných bodoch odchyľuje od svojej skoršej výpovede. Správne mal súd v danej procesnej situácii postupovať podľa § 263 ods. 3 Trestného poriadku. Uvedeným nezákonným postupom boli porušené zásady bezprostrednosti a ústnosti zakotvené v § 2 ods. 18 a 19 Trestného poriadku, ako aj právo obvineného vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe za rovnakých podmienok podľa článku 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Na hlavnom pojednávaní 26. februára 2019 bol pri odpovedi svedka Z. L., že si presné okolnosti skutku nepamätá, na návrh prokurátora prečítaný jeho výsluch z prípravného konania postupom podľa § 264 ods. 1 Trestného poriadku, hoci zákonné podmienky pre takýto postup splnené neboli. Skutočnosť, že si svedok okolnosti skutku nepamätá, nepredstavuje odchylenie sa od skoršej výpovede v podstatných bodoch v zmysle § 264 ods. 1 Trestného poriadku. V takom prípade je na procesnej aktivite prokurátora, aby kladol otázky postupom od všeobecných ku konkrétnym, a až následne, za existencie skutočných rozporov, prichádza do úvahy postup predložením zápisnice o skoršej výpovedi na vysvetlenie rozporov, ako to konštatoval Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 2Tdo/26/2013 z 18. júna 2013. Hlavné pojednávanie predstavuje ťažiskovú časť dokazovania a nemôže byť opakovaním dôkazov vykonaných v rámci prípravného konania.

Na hlavnom pojednávaní 16. mája 2017 pri výsluchu svedkyne Ing. W. I. a na hlavnom pojednávaní 26. februára 2019 po výsluchu svedkov Ing. W. I. a Z. L. súd v rozpore s § 271 ods. 1 Trestného poriadku nevyzval obvineného, ktorý bol osobne prítomný, aby sa vyjadril k vykonaným dôkazom, pričom takéto vyjadrenie ani nebolo zaznamenané do zápisnice z hlavných pojednávaní. Podľa ustanovenia § 271 ods. 1 Trestného poriadku obžalovaného, poškodeného a zúčastnenú osobu treba po vykonaní každého dôkazu opýtať, či sa chce k nemu vyjadriť, a vyjadrenie každého sa zapíše do zápisnice. Ak súd nerešpektuje právo obžalovaného vyjadriť sa k vykonanému dôkazu a k takémuto postupu obžalovaného nevyzve, je zjavné, že na hlavnom pojednávaní nebolo zachované základné právo podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku.

Uvedeným postupom súdu tak podľa obvineného došlo k porušeniu ustanovení § 130, § 263 ods. 3, § 264 ods. 1, ods. 2 a § 271 ods. 1 Trestného poriadku, čo v súhrne predstavuje porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru a v širšom kontexte aj porušenie základných práv obvineného zaručených článkom 17 a článkom 50 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko uvádzané porušenia procesných ustanovení Trestného poriadku sú priamou konkretizáciou týchto ústavných a konvenčných záruk.

Na základe vyššie uvedeného obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd podľa ustanovenia § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 8T/25/2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7To/86/2022 z 23. februára 2023, ako aj v konaní predchádzajúcom týmto rozhodnutiam, bol z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku porušený zákon v neprospech obvineného, a aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil vyššie uvedené rozhodnutia, ako aj všetky na ne obsahovo nadväzujúce rozhodnutia, ktoré by zrušením stratili podklad, a aby podľa § 388 Trestného poriadku prikázal Mestskému súdu Košice vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

Prokurátor v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného uviedol, že dovolanie obvineného nepovažuje

za dôvodné a navrhuje ho zamietnuť. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku prokurátor v plnom rozsahu odkázal na argumentáciu odvolacieho súdu, pričom zdôraznil, že v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky možno tento dovolací dôvod úspešne uplatniť len vtedy, ak zistené porušenia zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedajú porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a súčasne ak bolo odsúdenie obvineného založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkazoch, ktorých získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (R 24/2020). Keďže odsúdenie obvineného nebolo ani výlučne, ani v rozhodujúcej miere založené na sporných dôkazoch, dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku nebol naplnený. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku prokurátor uviedol, že právo na obhajobu je potrebné vnímať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu. Obvinený bol od počiatku konania zastúpený obhajcom, ktorý sa zúčastnil každého hlavného pojednávania. Zo zápisníc z hlavných pojednávanií síce vyplýva, že súd sa po vykonaní niektorých dôkazov opomenul obvineného opýtať, či sa chce k vykonanému dôkazu vyjadriť, avšak ani obvinený, ani jeho obhajca toto opomenutie súdu nenamietal a realizácie tohto práva sa nijakým spôsobom nedomáhali. Rovnako nenamietal ani čítanie zápisníc o výsluchu svedkov podľa § 264 ods. 1 Trestného poriadku. Prokurátor ďalej poukázal na to, že obvinený predmetnú vadu nenamietal ani v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, hoci mu v tom nič nebránilo. Keďže obvinený bol zastúpený advokátom, od obhajcu sa očakáva vysoká miera procesnej ostražitosti a aktívny prístup k ochrane práv klienta priamo na hlavnom pojednávaní. Ak obhajca uvedené pochybenie nenamietal a nereagoval na opomenutie predsedu senátu, ide o procesnú pasivitu, ktorú nemožno následne zhojiť cestou mimoriadneho opravného prostriedku. Namietané pochybenie súdu tak predstavuje len formálnu vadu bez materiálneho dopadu na výsledok konania, nakoľko obvinený mal možnosť vyjadriť sa ku skutku vo svojej výpovedi, v záverečnej reči, ako aj v podanom odvolaní, pričom právo, ktoré nebolo uplatnené, nemohlo byť odopreté. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda nebol naplnený, nakoľko k zásadnému porušeniu práva na obhajobu obvineného v konaní pred súdom nedošlo. Na základe uvedených skutočností prokurátor dospel k záveru, že námietky obvineného obsiahnuté v dovolaní nenapĺňajú ním označené ani iné dôvody dovolania upravené v § 371 ods. 1, resp. aj § 374 ods. 1 Trestného poriadku, a preto navrhol dovolanie odsúdeného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Najvyšší súd však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože je zrejme, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku).

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až písm. n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných alebo hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu

predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň je potrebné uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I). Pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

Vo všeobecnosti možno uviesť, že ak Trestný poriadok ustanovuje pre uplatnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) až g) Trestného poriadku podmienku námietky dovolateľovi známej okolnosti, ktorá uplatnený dovolací dôvod zakladá, už v predchádzajúcom (najneskôr odvolacom) konaní (§ 371 ods. 4 Trestného poriadku) nie je možné bez takého postupu dotknutý dôvod dovolania úspešne použiť a dovolací súd v takom prípade dovolanie vždy odmietne ako zrejme nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (pozri stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 11/2016-II). Povedané inými slovami, ak v dovolaní uplatňovaná okolnosť nepochybne bola, resp. musela byť obvinenému v priebehu prvostupňového alebo odvolacieho súdneho konania známa a v týchto štádiách trestného konania ju neuplatnila, t. j. neuplatnila ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, resp. uplatnila ju až v podanom dovolaní, v zmysle § 371 ods. 4 Trestného poriadku nemôže byť táto okolnosť použitá ako podklad pre splnenie dovolacieho dôvodu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

V súvislosti s námietkou porušenia práva na obhajobu [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] najvyšší súd stabilne judikuje a aj na tomto mieste opakuje, že právo na obhajobu je potrebné v zmysle tohto dovolacieho dôvodu chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Trestného poriadku). Právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu zabezpečujúcich „rovnosť zbraní“ medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom ako žalobcom v trestnom konaní, na strane druhej. Táto základná zásada trestného konania je v Trestnom poriadku upravená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku, vyplýva z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a je garantovaná v ďalších významných právnych dokumentoch, akými sú Listina základných práv a slobôd a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby, a aby sa mohol obhajovať sám, alebo prostredníctvom obhajcu. Porušenie práva na obhajobu je podstatnou chybou konania. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je však koncipovaný oveľa užšie, keďže nie je ním akékoľvek (resp. každé) porušenie práva na obhajobu, ale len porušenie tohto práva zásadným spôsobom. Pri posudzovaní, či v danom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, a aby sa na tieto v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo.

Pokiaľ ide o vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku, je potrebné uviesť, že ak dovolateľom tvrdená nezákonnosť dôkazov spočíva v zásadnom porušení práva obvineného na obhajobu, ku ktorému malo dôjsť pri ich získaní alebo vykonaní, takto

vecne vymedzená chyba zodpovedá, v prípade jej preukázania dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g), ktorý je v tomto prípade vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa písm. c) tohto ustanovenia v pomere špeciality. Keďže je pri zisťovaní dôvodov dovolania rozhodujúca ich vecná špecifikácia a nie formálne označenie (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I), najvyšší súd posudzuje námietky obvineného týkajúce sa nezákonného vykonávania dôkazov výlučne v rámci tohto dovolacieho dôvodu.

Je potrebné taktiež zdôrazniť, že trestné konanie sa posudzuje komplexne ako jeden celok a nie je možné z hľadiska zachovania práv obvineného hodnotiť len niektoré parciálne, jednotlivo extrahované úkony, resp. postupy a na základe nich konštatovať zásadné porušenie jeho obhajobných práv. Najvyšší súd však z obsahu rozsudku okresného súdu, ako ani uznesenia krajského súdu nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o tom, že by v priebehu konania na súdoch nižšieho stupňa došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu. Naopak, jeho právo na obhajobu bolo v priebehu trestného konania v plnom rozsahu zachované, pričom obvinený mal možnosť zúčastňovať sa hlavných pojednávaní (ako aj verejného zasadnutia) a uplatňovať svoje práva, či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu, pričom toto svoje právo v priebehu konania aj aktívne využíval.

Námietka obvineného týkajúca sa porušenia § 271 ods. 1 Trestného poriadku je právne neopodstatnená. Obvinený namieta, že mu v priebehu hlavného pojednávania nebolo umožnené vyjadriť sa k výpovedi svedka A. G. v zmysle citovaného ustanovenia, pričom toto pochybenie kvalifikuje ako zásadné porušenie práva na obhajobu v intenzite predpokladanej dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd túto argumentáciu odmieta ako právne neudržateľnú, a to z viacerých na seba nadväzujúcich dôvodov, pričom rovnaká námietka bola vznesená aj vo vzťahu k výpovediam ďalších vypočutých svedkov.

Uplatnenie predmetného dovolacieho dôvodu je v prvom rade procesne neprípustné pre nesplnenie podmienky stanovenej v § 371 ods. 4 Trestného poriadku, ktorá vyžaduje, aby dovolateľ namietané pochybenie uplatnil už v konaní pred odvolacím súdom, a to za predpokladu, že mu v tom nič nebránilo. V danej veci je nesporné, že ani obvinený, ani jeho obhajca predmetnú výhradu v odvolacom konaní nevzniesli, hoci obom musela byť táto skutočnosť z priebehu konania preukázateľne známa. Tento procesný deficit sám osebe vylučuje úspešné uplatnenie dovolacieho dôvodu, keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže slúžiť na nápravu pochybení, voči ktorým dovolateľ v predchádzajúcich štádiách konania neprejavil žiadnu procesnú aktivitu.

Nad rámec vyššie uvedeného zákonného dôvodu neprípustnosti najvyšší súd konštatuje, že ani vecné posúdenie vznesenej námietky nevedie k záveru o naplnení uplatneného dovolacieho dôvodu. Právo procesných strán vyjadriť sa bezprostredne po vykonanom dôkaze podľa § 271 ods. 1 Trestného poriadku predstavuje čiastkové procesné oprávnenie kognitívno-komentárnej povahy, teda právo vzniesť postreh alebo komentár k práve vykonávanému dôkazu, nie právo na vykonanie dôkazu samotného ani na predloženie rozhodujúcich skutkových tvrdení. Takéto vyjadrenia pritom nepredstavujú dôkaz v procesnoprávnom zmysle § 119 ods. 3 Trestného poriadku, a teda nemajú priamy dosah na zákonnosť dôkazného procesu ani na vecnú správnosť výroku o vine. Z toho vyplýva, že prípadné opomenutie vyžiadania tohto vyjadrenia nemôže samo osebe dosahovať intenzitu zásadného porušenia práva na obhajobu, ktorá je nevyhnutným kvalifikačným predpokladom úspešného dovolania.

Rozhodujúcou okolnosťou pre posúdenie predmetnej námietky je ďalej skutočnosť, že obvinený bol počas celého trestného konania zastúpený zvoleným obhajcom, advokátom, ktorý sa osobne zúčastnil všetkých hlavných pojednávaní a bol priamo prítomný pri vykonávaní dotknutého dôkazu. Od advokáta ako profesionálneho právneho zástupcu sa právom vyžaduje vysoká miera procesnej ostražitosť, aktívny prístup k ochrane práv klienta a bezodkladná reakcia na akékoľvek procesné pochybenie súdu. Ak predseda senátu zabudol vyzvať obvineného na vyjadrenie, bolo primárnou povinnosťou obhajcu ihneď požiadať o udelenie slova pre seba alebo pre svojho klienta. Keďže tak neurobil a pochybenie predsedu senátu nijako nenamietal, konvalidoval ho svojím mlčaním. Procesná pasivita obhajoby nemôže byť dodatočne zhojená cestou mimoriadneho opravného prostriedku, keďže opačný výklad by v praxi viedol

k neprijateľnej situácii, v ktorej by obhajca mohol vedome konzervovať procesné vady pre účely dovolania namiesto toho, aby na ne bezodkladne reagoval, čím by zneužíval inštitút mimoriadneho opravného prostriedku na obchádzanie procesnej disciplíny.

Predpokladom úspešného dovolania ostatne nie je len formálna vada konania, ale aj jej reálny dopad na správnosť súdneho rozhodnutia, ktorý v posudzovanej veci preukázaný nebol. Obvinený mal v priebehu trestného konania k dispozícii plnohodnotné procesné nástroje na uplatnenie svojej obhajoby, a to vlastnú výpoveď k skutku, záverečnú reč, právo posledného slova, ako aj podané odvolanie. Právo, ktoré si dovolateľ sám neuplatnil, o ktorého udelenie nepožiadaval a ktoré mu ani výslovne zamietnuté nebolo, nemôže byť ex post kvalifikované ako odňaté. Zásadným porušením práva na obhajobu by bolo až to, keby obhajcovi bolo aktívne a nezákonne znemožnené vyjadriť sa k vykonaným dôkazom na hlavnom pojednávaní, o taký prípad však v predmetnej veci zjavne nejde. Krajský súd v Košiciach v napadnutom uznesení správne uzavrel, že dôkazy vykonané pred Okresným súdom Košice I boli vykonané procesne korektne a v rozsahu postačujúcom na dostatočne spoľahlivé a nepochybné ustálenie skutkového stavu veci. Najvyšší súd sa s týmto hodnotením plne stotožňuje a dovolanie obvineného považuje v tejto časti za zjavne neopodstatnené.

S poukazom na vyššie uvedené nie je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď sa vydané rozhodnutie opiera o dôkazy, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Nemožno ním napadnúť spôsob hodnotenia dôkazov súdom, nesprávne hodnotenie dôkazov možno napadnúť v odvolacom, nie dovolacom konaní. Proces dokazovania je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, keď po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v § 2 ods. 10 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie.

Obvinený odôvodnil existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku procesnými pochybeniami pri vykonávaní dôkazov na hlavnom pojednávaní. Predmetné pochybenia pritom nespochybujú v ojedinelom a náhodnom procesnom opomenutí, ale v opakovanom a systematickom porušovaní kogentných procesných noriem upravujúcich vykonávanie dôkazov, a to pri výsluchu viacerých svedkov na viacerých hlavných pojednávaniach, čo ich kumulatívny dopad na procesné práva obvineného kvalifikovane zvyšuje nad rámec toho, čo by predstavovalo jednotlivé izolované pochybenie. Zákonnosť vykonávania dôkazov v predmetnej veci je preto nutné posudzovať komplexne, s prihliadnutím na celkový obraz procesného postupu súdu.

V tomto rámci obvinený poukazuje na tri okruhy pochybení. Po prvé, pri výsluchu svedkov A. D. a JUDr. A. T., ktorí na pojednávaní dňa 31. januára 2017 odmietli vypovedať, súd čítal ich zápisnice z prípravného konania podľa nesprávneho zákonného ustanovenia a bez predchádzajúceho preskúmania oprávnenosti odmietnutia výpovede. Po druhé, keď svedok Z. L. na pojednávaní dňa 26. februára 2019 uviedol, že si skutok nepamätá, súd rovnako pristúpil k čítaniu zápisnice na nesprávnom procesnom základe a bez predchádzajúcej výzvy na súvislý opis skutočností. Po tretie, na pojednávaniach dňa 31. januára 2017, 16. mája 2017 a 26. februára 2019 súd v rozpore s § 271 ods. 1 Trestného poriadku neumožnil obvinenému vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, pričom kontrast s pojednávaniami, na ktorých táto povinnosť splnená bola, vylučuje náhodné opomenutie.

Napriek rozsahu týchto pochybení nie sú námietky obvineného spôsobilé naplniť uplatnený dovolací dôvod, a to z viacerých na seba nezávislých dôvodov. V zmysle judikatúry najvyššieho súdu, dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať len v takých prípadoch, keď zistené porušenia zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedajú porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nesprávny procesný postup pri získavaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dôvodu iba vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (R 24/2020). V prejednáwanej veci však táto podmienka splnená nie je. Odsúdenie obvineného nebolo totiž ani výlučne, ani v rozhodujúcej miere založené na dôkazoch, ktorých vykonanie obvinený namieta. Napadnuté dôkazy predstavovali len časť dôkaznej základne, pričom súdy nižších stupňov mali k dispozícii viaceré ďalšie, na seba nezávislé dôkazy, ktoré vo svojom súhrne tvorili ucelený a vnútorne konzistentný dôkazný reťazec postačujúci pre vyslovenie viny obvineného. S poukazom na argumentáciu odvolacieho súdu, je preto nutné konštatovať, že námietky obvineného nedosahujú intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku preto nie je naplnený.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie sú splnené obvineným uvádzané dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) Trestného poriadku, a z tohto dôvodu dovolanie obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.